

متخصصان آی تی در گفت و گو با «شهرود» از نگرانی هایشان درباره تبعات تصویب طرح مشهور به صیانت از فضای مجازی می گویند

تور شیخ نشینان برای صید نخبگان ایران

راضیه زرگری نگرانی ها خیلی زیاد است؛ طرح حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی فضای مجازی، موسوم به صیانت از فضای مجازی از ابتدای راه با حرف و حدیث های بسیاری مواجه بود و مخالفان و موافقان بحث های چالش برانگیزی بر سر چگونگی تصویب و اجرایی شدن آن داشته و دارند. حال در میانه راه بررسی، وقتی رسیدگی به طرح صیانت به کمیسیون ویژه ارجاع داده شده و عملاً دستور کار صحن علنی مجلس شورای اسلامی خارج شده، نگرانی ها از آینده مبهم فضای مجازی و وضعیت اینترنت در کشور بیشتر شده است. قطع شدن اینترنت بین المللی یا اعمال محدودیت های گفته شده در طرح صیانت، به عبارتی یعنی مختل شدن زندگی جمع بسیار زیادی از جوانان این کشور که متخصصان بسیار خوبی در حوزه های آی تی هستند. این در حالی است رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیرشان با نخبگان، دل سرد کردن متخصصان و تشویق نخبگان به مهاجرت را مذموم دانستند. با این اهامات در روند بررسی طرح صیانت، بسیاری از متخصصان آی تی همین الان هم که هنوز طرح، تصویب و عملیاتی نشده به فکر مهاجرت افتاده اند و اتفاقاً کشورهای حوزه خلیج فارس که به دنبال جذب متخصصان این حوزه هستند، از این آب گل آلود ماهی می گیرند و با «جاب آفر» های خوشایند، دانش و تخصص جوانان ایرانی را در اختیار خود قرار می دهند.

گفته بودند علنی بررسی می شود اما حالا به کمیسیون ویژه رفته

ماجرای روند بررسی طرح صیانت به وعده های رئیس مجلس در علنی بودن همه مراحل بررسی طرح برمی گردد که حالا جور دیگری پیش می روند و گویا تصمیمات در خفا گرفته می شود. با ارجاع رسیدگی طرح صیانت به کمیسیون ویژه و خارج کردن آن از صحن علنی مجلس نگرانی از رسیدگی پنهانی به این طرح برجسته شده و همین روند نشان می دهد نگرانی ها و حساسیت های پیشین در این موضوع هم واقعی بود و هم منطقی. شاید طراحان محدود کردن فضای مجازی می دانند که قادر به دفاع آشکار از طرح در صحن علنی مجلس نیستند. رئیس مجلس چندی پیش وارد میدان پرچالش این طرح شد و اعلام کرد که جلسات کمیسیون ویژه طرح صیانت و تمامی مباحث آن علنی خواهد بود و اطلاع رسانی از مجموعه خانه ملت و رسانه ها منعکس خواهد شد. حال اما این طرح در کمیسیون ویژه در حال رسیدگی و تصویب است.

چه کسانی نخبگان را به مهاجرت تشویق می کنند؟

ولی مسأله اصلی این است که هیچ بحثی درباره مواد این طرح در فضای عمومی طرح نمی شود، زیرا کمیسیون مربوطه بسته عمل می کند و برخلاف وعده داده شده از سوی رئیس مجلس رفتار می شود و این خلف وعده هدف و منطقی اصلی طراحان این طرح را نشان می دهد. حسن هاشمی، رئیس سازمان نظام صنفی رایانه ای در بیانیه اش گفته طرح صیانت تا همین جای کار که هنوز نهایی و اجرایی هم نشده، ضربه اصلی خود به بخش خصوصی را وارد کرده و موجی از ناامیدی را به وجود آورده که متأسفانه باید گفت زمینه ساز ترغیب برخی متخصصان ما برای مهاجرت به کشورهای مانند امارات شده که طرح های گسترده ای برای جذب فناوریان به اجرا گذاشته است.

متخصصانی که رفتن به امارات و قطر را بر ماندن در ایران ترجیح دادند

«اول کارمند بودیم و بعد فریلنسر شدیم و روندی را طی کردیم که واقعا برایش زحمت کشیدیم تا بتوانیم پیشرفت کنیم و درآمد خوبی داشته باشیم، چون کار در حوزه آی تی بسیار گسترده است و می توان گفت این حوزه هیچ وقت به اشباع نمی رسد. پس درآمد های متخصصان این حوزه از طراحان سایت گرفته تا متخصصان سئو... نسبت به دیگر رشته ها خوب است.» سارا یک متخصص سئو است که از تهدید های شغلی اش با اعمال محدودیت اینترنت می گوید. «کسی که در این حوزه متخصص و دانشش به روز باشد و به قول معروف حرفی برای گفتن داشته باشد، می تواند بدون اینکه کارمند شرکت یا مجموعه ای باشد، به صورت فریلنسر کار کند و درآمد خوب هم داشته باشد.»

وقتی تجربه بیشتری می شود موقعیت های شغلی بیشتری هم سرراحت قرار می گیرد. «کسانی که زبان انگلیسی را خوب بلد باشند، می توانند با شرکت های خارجی کار کنند و یکجورایی به ارزآوری هم در کشور کمک می شود. ولی اگر طرح صیانت از کاربران فضای مجازی نهایی و تایید و اجرا شود، متأسفانه دیگر این اتفاق نمی افتد.»

سارا در اطرافش کسانی را می شناسد که در همین ماه های اخیر رفتن به امارات و قطر را بر ماندن در ایران ترجیح دادند، حتی در شرایطی که موقعیت کاری خوب و درآمد بسیاری هم داشتند. «کشورهای دیگر به خصوص کشورهای حوزه خلیج فارس هم حالاً دارند از این آب گل آلود خیلی خوب ماهی می گیرند. همین الان که هنوز این طرح نهایی نشده، کشورهای دیگر بایک سوم دستمزد پروژه های بزرگشان را به ما می سپارند.»

کشورهای عربی از این آب گل آلود ماهی می گیرند

علاوه بر اینکه دیگر کشورها در شرایط فعلی از نابسامانی قوانین مربوط به اینترنت و فضای مجازی به خصوص طرح صیانت بهره های زیادی می برند و با حقوق کم پروژه هایشان را به متخصصان ایرانی می سپارند، در کنارش به مرور زمان به فکر جذب این افراد هم می افتند. مریم موسوی طراحی سایت و اپلیکیشن انجام می دهد و مدتی است در این حوزه با شرکت های خارجی کار می کند. او از جاب آفر با همکارانش پیشنهاد های شغلی شرکت های بزرگ اروپایی و کشورهای منطقه برای جذب متخصصان آی تی می گوید. «خیلی از دوستان من در همین مدت چند ماهه مهاجرت کردند. وقتی جاب آفر بگیری می توانی به واسطه آن اقامت کشور مقصد را بگیری و بروی.» چرا با این طرح نسنجیده به جای اینکه از این سرمایه های اجتماعی حمایت کنند و به جوانانی که این همه تلاش کردند تا در حوزه آی تی به تخصص برسند و از دانش روز دنیا برای پیشرفت کشور استفاده کنند، سد راه پیشرفت آنها و کشور شده اند؟ مهاجرت یک رویداد اجتماعی است که تبعات منفی آن به طور قطع بیشتر از جنبه های مثبت آن است. به ویژه وقتی متخصصان و نخبگان حوزه مختلف آنقدر عرصه را بر خود تنگ می بینند که این گزینه را انتخاب می کنند.

طرحی که از همان ابتدای کار نتوانسته افکار عمومی را با خود همراه سازد و عموم مردم نسبت به آن نگرانی و واکنش دارند، قطعاً نمی تواند طرح موفق باشد و بدون شک سرنوشت خوبی در انتظار آن نخواهد بود. سئو، دیجیتال مارکتینگ، تحلیل و ارزیابی الگوریتم های موتور جست و جوگر گوگل یا کسانی که بلاگر هستند و شغل شان در بستری اپلیکیشن هایی مثل اینستاگرام است، همگی از محدودیت های اینترنت ضربه سنگین می خورند.

سوال های بی جواب نخبگان

«بیکار می شویم.» مریم و همسرش علیرضا دو سالی می شود که ازدواج کرده اند. «تا قبل از این وقتی از اهداف مشترکمان در زندگی صحبت می کردیم، چشم انداز آینده مان این

«اپلیکیشن های بانکی مثل همراه بانک هایی که وجود دارد یاد بگیرم که برای من نیاز روزمره جامعه مثل تاکسی های اینترنتی همه دارند از منابع بین المللی که به اصطلاح منابع آزاد هستند برای توسعه آپ های خود استفاده می کنند.»

این مهندس آی تی به ضعیف بودن منابع در حوزه طراحی آپ ووب در ایران اشاره می کند: «ما مجبوریم برای ارتقای دانش و سطح کاری خود از موتور جست و جوگر و منابع خارجی استفاده کنیم که عملاً اجرای طرح صیانت متوقف می شود.»

نکنه تخصصی دیگر به گفته این طراح ووب، بحث آنالیز کاربران و ارسال پیام به دستگاه های موبایل است. حتماً شما هم از پیام رسانی ها حتی از نوع داخلی استفاده می کنید. «برای کار پیام رسانی ها باید یک پروسه ارسال دیتا اتفاق بیفتد که اصطلاح تخصصی pushnotification دارد. انجام این کار از سمت سیستم عامل انجام می شود. این سیستم عامل اگر به اینترنت بین المللی متصل نباشد یا دسترسی اش محدود شود، ارسال دیتا صورت نمی گیرد. به بیان ساده، ما برای استفاده از اپلیکیشن های داخلی هم باید از سیستم عامل های خارجی بهره ببریم و به آنها دسترسی داشته باشیم. فرض کنید این دسترسی در ایران از بین برود، عملاً هیچ کاربر ایرانی که متصل به اینترنت جهانی نباشد، نمی تواند نوتیفیکیشن ها را دریافت کند.»

۱۰ سال تلاش نکردم که حالا کارم را عوض کنم

او از شغل و موقعیت کاری فعلی خود می گوید: «من صاحب سه استارت آپ هستم که در حوزه های مختلف فعالیت می کنم که مهم ترینش حوزه بی سیم های دیجیتال است و استفاده از این سیستم برای بهبود فضای داخلی کشور را اندازی شده. فضایی که در حال حاضر هم با تحریم و فیلتر به کندی پیشرفت می کند. به نظر من طرح صیانت، طرحی است که به طور کلی پیشرفت را در حوزه آی تی به خصوص برای برنامه نویسان متوقف می کند. من به شخصه ۱۰ سال تلاش نکردم که در شرایط فعلی که این تصمیم نسنجیده در مجلس در حال بررسی است، حوزه کاری ام را عوض کنم. پس بهتر می بینم هر طور شده از وطنم بروم. البته باید به این نکته تاکید کنم که من از مخالفان سرسخت مهاجرت بودم و اصلاً دوست نداشتم کشورم را ترک کنم. اما حالاً در این شرایط متأسفانه به صورت جدی به دنبال بررسی راه های مهاجرت هستم تا بتوانم در حوزه تخصصی خودم کار کنم و دانشم را افزایش دهم.»

تیر خلاص

«از وقتی متوجه این داستان ها شدیم، خواب به چشم مان نیامده؛ بسیاری از دوستان من تصمیم به مهاجرت گرفته اند، به ویژه کسانی که در حوزه سئو و مباحث مرتبط با گوگل کارهای زیادی کرده اند.» ترکیه، مقصد موقت بسیاری از متخصصان آی تی است که می خواهند یک کشور توسعه یافته اروپایی را برای ماندن در سال های بعد انتخاب کنند. سعید متخصص سئو است. او به «شهرود» می گوید: «خیلی از دوستانم رفته اند؛ وقتی با آنها صحبت می کنم حال شان خوب نیست. چون واقعا دل شان نمی خواست بروند. بارها گفته بودند با هر شرایطی ما دوست داریم در کشور خودمان بمانیم. اما طرح صیانت عملاً تیر خلاصی به ماست.» از طرفی صاحبان کسب و کارهای اینترنتی بسیار نگران هستند؛ چون هزینه های زیادی کردند که یک سایت سئو شود و به قول معروف در رنگ گوگل بالا بیاید. جمعی رفته و عده ای در تدارک مهاجرت هستند. بعضی ها هم هنوز منتظر هستند و امیدوار به تغییر این طرح. ولی در صورتی که طرح در قالب فعلی به تصویب برسد و تایید شود قطعاً حجم بسیار عظیمی از نیروی فعال آی تی از ایران می روند. سعید می گوید افراد زیادی را می شناسد که سال ها زحمت کشیده اند و سایت های بسیار خوب در حوزه بین المللی در ایران راه انداخته اند ولی در شرایط فعلی بسیار ناامید شده اند. «ماتاجایی که می توانستیم اعتراض کردیم، من به شخصه با دفتر نماینده مجلس طراح طرح تماس گرفتم و گفتم این طرح چه بلایی بر سر آی تی این مملکت می آورد، اما انگار گوشه شنوای مان نیست. خودم از آن دسته آدم هایی بودم که حتی به رفتن فکر هم نمی کردم اما با این طرح عملاً چاره ای برای ما باقی نمی ماند. اگر طرح صیانت از فضای مجازی تصویب شود، یعنی به ما می گویند بروید بیرون.»

بود که در حوزه های آی تی آنقدر متخصص شویم که بتوانیم شرکت خودمان را راه بیندازیم و برای بقیه شغل ایجاد کنیم و کمک کنیم دیگر هم رشته ای هایمان هم در کنارمان کار کنند. هدف های بزرگی داشتیم و واقعا امیدوارانه برنامه زندگی مان را پیش می بردیم. اما با جدی شدن طرح صیانت، هر دویمان به شدت به دنبال فرصتی برای مهاجرت هستیم؛ آینده در ایران برای ما مبهم شده است.» وقتی می بینند این همه تلاش و زحمت به این صورت به هدر می رود، اینکه فردا قرار است چه اتفاقی بیفتد، سوالی بی جواب مانده و همین شرایط برایشان اذیت کننده شده است. از طرفی گفته می شود دومی قرار است قطب تکنولوژی خاورمیانه شود. برای رسیدن به این جایگاه به متخصصان زنده آی تی نیاز دارد و چه جوانانی بهتر از مهندسان ایرانی که آینده هر روز برایشان مبهم تر می شود؟

کسانی که با سفر می بندند، اغلب ویزای اسپانسر می گیرند؛ این کشورها با حقوق کم

ترکیه، مقصد موقت بسیاری از متخصصان آی تی است که می خواهند یک کشور توسعه یافته اروپایی را برای ماندن در سال های بعد انتخاب کنند. سعید متخصص سئو است. او به «شهرود» می گوید: «خیلی از دوستانم رفته اند؛ وقتی با آنها صحبت می کنم حال شان خوب نیست. چون واقعا دل شان نمی خواست بروند. بارها گفته بودند با هر شرایطی ما دوست داریم در کشور خودمان بمانیم. اما طرح صیانت عملاً تیر خلاصی به ماست.»

با متخصصان درجه یک ما کار می کنند و بدون اینکه سرمایه گذاری مالی برای آموزش فرد کنند، از او خدمات می گیرند. همه کسانی که می روند به این واقعیت آگاه هستند و ندانسته قصد سفر نمی کنند. می دانند که کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای اروپایی و حتی کانادا دنبال نیروی متخصصی هستند که بدون زحمت جذب کنند و کمترین تسهیلات را هم برایش در نظر بگیرند. ولی در شرایط فعلی داخل، همین گزینه پیش رو برایشان برد برد محسوب می شود.

مریم توضیح می دهد: «کار تخصصی آی تی، طراحی سایت و سئو... در کشورهای پیشرفته حقوقی بالغ بر ۸ هزار یورو در ماه دارد. همین شرکت ها از نیروهای متخصص کشورهای حوزه خلیج فارس مثل ایران استفاده می کنند و برای کار تمام وقت حقوقی نسبی بین هزار تا دو هزار یورویی پرداخت می کنند. خیلی از جوانان آی تی این روزها به این صورت کار می کنند.»

همین الان هم به اندازه کافی محدودیت داریم

امین یک برنامه نویس حوزه موبایل است که اپلیکیشن توسعه می دهد. «همین الان که من دارم با شما صحبت می کنم ما از بسیاری از منابع اینترنت محروم هستیم. به دو دلیل؛ اول اینکه تحریم هستیم و شرکت هایی مثل گوگل و اپل محدودیت هایی برای ایران برای توسعه اب اعمال کرده اند. دوم فیلترینگ داخلی. به طوری که ما برای دیدن یک ویدیوی آموزشی در یوتیوب باید از فیلتر شکن استفاده کنیم. یعنی ما تا اینجا کار هم داریم با محدودیت های اذیت کننده، کار تخصصی خودمان را پیش می بریم.» با اجرایی شدن طرح صیانت اولین ضربه به این گروه وارد می شود. «در سایه اجرای این طرح، برنامه نویسی به کلی کنسل می شود. نه تنها برنامه نویسی موبایل، بلکه برنامه نویسی وب سایت هم مختل می شود. چرا؟ چون ما دیگر نمی توانیم کتابخانه ها و منابع مورد نیاز برنامه نویسی را از طریق اینترنت دانلود کنیم. وقتی محدودیت ایجاد می شود، این اتفاق می افتد.»

نکنه دیگری که این برنامه نویس به آن اشاره می کند، توقف توسعه این حوزه در کشور است. «وقتی کتابخانه ای وجود نداشته باشد، عملاً توسعه متوقف می شود.»

وقتی تاکسی اینترنتی و همراه بانک ها هم از کار بیفتند

همه می دانیم که در داخل کشور هم نیاز بسیار ضروری به این دانش و دسترسی ها داریم.